

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 05.02.2013
Sayı: 77

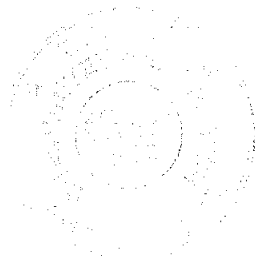
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

2559 Sayılı Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanununun 16.Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifim Ve Gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Dr. M. Sezgin TANRIKULU
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	- İşleri - İnsan Haklarını İnceleme			
Esas Komisyon	Adalet			
Tarih:	11 Şubat 2013		E. No: 2/224	
Ysm.Uzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gn.Sek.
TBMM BAŞKAN				

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
05 Şubat 2013
Numara:

T B M M KÜTÜPHANE VE ARŞİV HİZM. BAŞKANLIĞI
05 Şubat 2013
No : 178952

GENEL GEREKÇE:

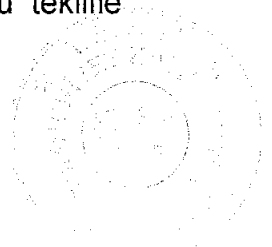
02.06.2007 tarihinde 5681 sayılı kanun 4.maddesi (Resmi Gazete Tarihi 14.06.2007, R.G.N 26552) ile Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu'nda polisin silah kullanma yetkisini düzenleyen 16.maddesi değiştirilmiştir. Bu değişiklik ile suçla mücadele adına kolluğu gereğinden fazla güçlü kılan ciddi bir fark oluşturulmuştur. Daha önce gerek suçüstü, gerekse diğer durumlarda, sadece ağır cezalı suçlardan dolayı silah kullanma yetkisi tanınırken, değişiklik ile adli para cezasını gerektiren suçlar dahil, her türlü suç için kolluğa silah kullanma yetkisi verilmiştir. Yani basit bir alkollü araç kullanma suçu sebebiyle, panikleyerek, dur ihtarına uymayıp kaçıma çalışan bir şahsa karşı da bu yetki kullanılabilir.

Yine polise karşı şiddet unsurlu olmayan, herhangi bir direnme halinde de polis silahını kullanabilmektedir. Aradan geçen 5 yılı aşkın zaman içinde de bu yasal yetkiye dayanarak kolaylıkla silahına davranabilen polis kurşunu ile 28 i gözaltında toplam 128 vatandaşımız hayatını kaybetmiştir. Hem ölenin ailesi gereksiz yere mağdur edilmekte, hem de öldüren polisin cezaevine gönderilmesi ve ailesinin perişanlığı söz konusu olmaktadır. Bu yasa iki taraflı mağdur etmektedir. Hedef gözeterek açılan ateşlerle öldürülen vatandaşlarımız dışında sakat kalanları da göz önüne alırsak, durumun ciddiyeti, iyice ortaya çıkmaktadır. Polisin yasa ile kendisine verilen bu çok geniş yetkiye dayalı takdir hakkını "orantılı ve ölçülü" kullanacağı varsayılmış, ancak sonucun böyle olmadığı 5 yıllık zaman içinde açıkça ortaya çıkmıştır.

Ölümün vahameti ve geri dönülmezliği karşısında, silah kullanma yetkisini uluslar arası standartlara uygun hale getirmek zorunluluğu vardır. Ateşli silah kullanılmasına ilişkin en önemli standart olan BM Kanun Adamlarının Zor ve Silah Kullanmalarına dair Temel İlkelerine göre, "Kanun adamları kendilerinin ve başkalarının öldürülmesine veya ağır bir biçimde yaralanmalarına yönelik yakın bir tehlikeye karşı müdafaa halleri ile yaşama karşı ciddi tehdit içeren ağır nitelikte özel suçların işlenmesini önlemek, bu tür bir tehlike gösteren veya emirlere direnen bir kimseyi yakalamak veya böyle bir kimsenin kaçmasını önlemek amacı dışında ve bu amaçları gerçekleştirmek için daha hafif yöntemler yetersiz kalmadıkça başkalarına karşı silah kullanamazlar. Her halükarda, sadece yaşamı korumak için kesinlikle kaçınılmaz olduğu zaman kasten öldürücü silah kullanılabilir."

Teknik imkânların ciddi şekilde gelişmesi, mobese kameralar ile denetim ve takip, suçluların yakalanmasını daha kolay ve mümkün kılmaktadır. Yakalama, polisin ve vatandaşın yaşam hakkı tehlikeye atılmadan yapılabilir. Sadece, polisin veya vatandaşın yaşam hakkını tehlikeye düşüren şiddet unsurlu direniş halinde, şiddetin maddi unsurlarının herkesin anlayabileceği şekilde ortaya çıkması durumunda ve sadece yaşamı korumak için kesinlikle zorunlu olduğu ölçüde, kasten öldürücü silah kullanılabilir.

Yaşam hakkının kutsallığı ve ölümün geri dönülmezliği karşısında idam cezasının bile kaldırıldığı ülkemizde, polisin silah kullanma yetkisi uluslar arası standartlara uygun olarak düzenlenmelidir. Böylece hem vatandaşın yaşam hakkı korunmuş olacak, hem de ölenin yakınlarının mağduriyeti ve polis ve ailelerinin perişanlığı engellenmiş olacaktır. Bu durumun toplum sosyolojisi ve psikolojisi açısından telafisi mümkün olmayacak zararlar doğurması karşısında, işbu teklifle yukarıda açıklanan sorunların yaşanmasının engellenmesi amaçlanmaktadır.

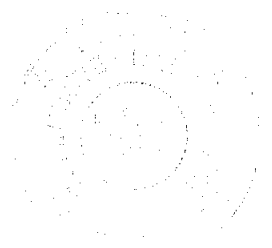
2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYETLERİ KANUNUNUN 16.MADDESİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

MADDE 1 - 2559 Sayılı Polis Vazife Ve Salahiyetleri Kanununun 16.Maddesi'nin 2. fıkrasındaki "maddi güç" ibaresinden sonraki "kanuni şartları gerçekleştiğinde silah kullanılabilir" ibaresi çıkarılmıştır. 5.fıkradaki "Zor kullanmadan önce, ilgililere direnmeye devam etmeleri halinde doğrudan doğruya zor kullanılacağı ihtarı yapılır." İbaresinden sonraki, "Ancak, direnmenin mahiyeti ve derecesi göz önünde bulundurulur, ihtar yapılmadan da zor kullanılabilir." İbareside çıkarılmıştır. 6.fıkradaki "Polis zor kullanma yetkisi kapsamında direnmeyi etkisiz hale getirebilmek için kullanacağı araç ve gereç ile kullanacağı zorun derecesini" ibaresinden sonra, "kişinin yaşam hakkını tehdit etmeyecek şekilde somut delillere göre kendisi belirler." İbareside eklenmiştir. Aynı fıkranın devamında "Ancak, toplu kuvvet müdahale edilen durumlarda zor kullanmanın derecesi ile kullanılacak eşyayı" ibaresinden sonra, "kişilerin can güvenliğini tehdit etmemek kaydıyla somut delillere göre" ibareside eklenmiştir. 7.fıkranın (b) bendindeki, "Bedenî kuvvet ve maddî güç kullanarak etkisiz hale getiremediği"ibaresinden sonra, " şiddet unsurlu" ibaresi, "direnış karşısında, bu" ibaresinden sonra " şiddet unsurlu" ibaresi, " direniş kırmak amacıyla ve kıracak ölçüde" ibaresinden sonra, "yaşam hakkına zarar vermeyecek ölçülerde," ibareside eklenmiştir. Mevcut haliyle (c) bendi ise tümüyle kaldırılmıştır.

MADDE 2 - 2559 Sayılı Polis Vazife Ve Salahiyetleri Kanununun 16.Maddesinde 7.fıkrası (c) bendi ve 8.fıkra eklenmiştir.

(c) "Başkasının ırz ve canına vuku bulan ve başka şekilde engellenmesi mümkün olmayan bir saldırıyı savmak için, Ancak, bu amaçları gerçekleştirmek için daha hafif yöntemler yetersiz kalmadıkça bu yetki kullanılamaz. Her halükarda, kendisinin veya başkasının yaşamını hedef alan şiddetin maddi unsurlarının herkesin anlayabileceği şekilde ortaya çıkması durumunda, sadece yaşamı korumak için kesinlikle zorunlu olduğu zaman, kasten öldürücü silah kullanılabilir."

MADDE 3 - 2559 Sayılı Polis Vazife Ve Salahiyetleri Kanununun 16.Maddesinin 9.fıkrasındaki " (c) bendi" ibaresinden önce, (a, b) ibareside eklenmiş, "bendi kapsamında silah kullanmadan önce kişiye duyabileceği şekilde "dur" çağrısında bulunur. Kişinin bu çağrıya uymayarak" ibaresinden sonra, "şiddet unsurlarıyla direnişe" ibareside eklenmiş, "devam etmesi halinde, önce uyarı amacıyla silahla ateş edilebilir. Buna rağmen" ibaresinden sonra " kişinin şiddet unsurlu direnişte" ibareside eklenmiş, " ısrar etmesi ve ele geçirilmesinin" ibaresinden sonra " başka bir yöntemle" ibareside eklenmiş, " mümkün olmaması halinde ise kişinin" ibaresinden sonra " sağ" ibareside eklenmiş, "yakalanmasını sağlamak amacıyla ve sağlayacak ölçüde silahla ateş edilebilir. " ibaresinden sonra "Polisin ateş etmesi ise; polisin gördüğü eğitim, yapılan ateşin geri dönüşü olmayan vahameti kapsamında, orantılı ve ölçülü olmalıdır." İbareside eklenmiştir.

10.fıkradaki, "Polis,"ibaresinden sonra " şiddet unsurlu" ibaresi eklenmiş, " direniş i kırmak ya da" ibaresinden sonra " unsurlarıyla birlikte faili" ibaresi eklenmiş, "yakalamak amacıyla zor veya silah kullanma yetkisini kullanırken, kendisine karşı silahla saldırıya teşebbüs edilmesi halinde, silahla saldırıya teşebbüs eden kişiye karşı saldırı tehlikesini etkisiz kılacak ölçüde ve" ibaresinden sonra " meşru müdafaa koşulları içinde" ibaresi eklenmiştir.

MADDE 4 – Bu kanun yayını tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1 - Polisin ihtar kullanmadan zor kullanabilmesi, keyfiliğe yol açabilecek bir ibare olduğu için çıkarılmıştır. Kutsal yaşam hakkının ihlal edilmemesi için de zorun derecesi belirlenirken, somut delillere göre ve yaşam hakkını ihlal etmeyecek şekilde ibaresi eklenerek, sübjektif olan takdir hakkı, objektif olan somut delillere bağlanmış ve yaşam hakkına dikkat çekilerek asıl amacın yaşamı korumak olduğu vurgulanmıştır. Direniş karşısında bu direniş in şiddet unsurlu bir direniş olması halinde, polisin kendisinin veya vatandaşın yaşamını korumak için son çare olarak silah kullanabileceği belirtilmiştir.

MADDE 2 – Polis güvenliğinden sorumlu olduğu vatandaşın yaşamını korumak için başkaca bir yol kalmamış ve silahla müdahale kesin zorunluluk halini almışsa, silah kullanabilmelidir. Her durumda bu yetkiyi , kendisinin veya başkasının yaşamını hedef alan şiddetin maddi unsurlarının herkesin anlayabileceği şekilde ortaya çıkması halinde, sadece yaşamı korumak için kesinlikle zorunlu olduğu zaman kullanabilmelidir.

MADDE 3 – Polise karşı direnişte şiddet unsurlarının kullanılması halinde, bu direniş in yasada belirtilen, polisin bedeni gücünü, maddi güçleri (tazyikli su, biber gazı, kelepçe, jop v.s.) kullanma gibi yöntemlerle engellenememesi halinde, meşru müdafaa koşulları içinde, yani direnişte kullanılan silahı etkisiz kılacak şekilde orantılı ve ölçülü olarak silah kullanabilmelidir. Ancak direnişte şiddet unsuru yoksa, kaçmaya çalışmak veya benzeri şekilde tezahür ediyorsa, veya kullandığı silah, sopa v.s. gibi ateşsiz silah ise, ölümün geri dönülmezliği ve vahametini göz önüne alarak polis silah kullanmamalıdır. Ancak bu direniş ve saldırı kendisinin veya başkasının yaşamını tehlikeye sokacak aşamaya gelmiş ve kesin zorunluluk halini almışsa, yaşamı koruyacak şekilde "ölçülü ve orantılı" olarak silah kullanabilmelidir.

MADDE 4 - Bu madde yürürlük maddesidir.

